

JÜRI PERE foto

Pildikesi kevadest

Lilledudest mulla põu triiki,
ootab kevadelt väljumisluba,
et siis õisi tuhandet liiki
pääseks ehtima peenart ning tuba.

Õrnalt lehvides liblikas keerleb
– pisut jäikust veel liikumisrütmis,
et kõik kui määratult veerleks,
nõuab keha veel soojaks kütmist.

Trillerdab metsvint oksalt takti,
talle kuldnokk vilistab kaasa,
loomtruult ta teisi linde matkib,
nii et löokegi vastab aasalt.

Korstna otsast toonekure pesalt
järsku kuulduv nokaplaginat,
koos kaasaga, kes naasis kesalt,
nad matkivad laste naerulaginat.

Nii mööduvad päevad, puhkeb
lillemeri.

Jõudku tulbi ere puna me emadegi
lauale!

Ära-unusta-mind lille silmateri
aga manalas olijate hauale!

ARNO KUMER

Mets – Eestimaa roheline kuld

Võru ja Võrumaa on käesoleva aasta kevadel seotud mitmete met-
sa puudutavate suursündmustega. Võrust saab metsapealinn, 11.
mail tuleb Võrru Eesti president Toomas Hendrik Ilves. Rooma
lepingute tähistamiseks toimub üleeuroopaline metsaistutamine
nime all Greenwave. Täpsemalt kõigist neist sündmustest räägib
allpool Võru metskonna metsäülem Agu Palo.

Agu Palo.

nesid kevadised metsaistutamise-
sed kooliõpilaste abiga. Tekkisid
koolimetskonnad (Võrumaal
Krabil ja I keskkoolis). Pärast
taasiseseisvumist toimus Eestis
metsanädal 1993.a Tartus. Selle
devisiks oli „Mets ja inimene”.

Metsapealinnad

Metsapealinna valitakse alates
2004. aastast, eestvedajaks MTÜ
Eesti Metsaselts (Kaupo Ilmet).
Esimesena sai selle tiitli Röpina,
siis Kilingi-Nõmme ja Kunda.
Võrul tuli käesoleval aastal kon-
kureerida mitme linnaga, kuid
– austav tiitel ikkagi tuli. Roh-
kem pealinnatiitleid ei ole Võru
linn ju seni saanud, välja arvatud
1944. aasta sügis, kui valitsusasu-
tused Võrus ajutiselt peatusid.

Greenwave.

Miljon puud kasvama!

25. märtsil 2007 möödus 50 aastat Rooma lepingute sõlmimisest, millega loodi Euroopa Majandusühendus. Seda loetakse Euroopa Liidu alguskuupäevaks. Riigikantselei Euroopa Liidu teabetalitus soovib korraldada selle tähistamiseks metsaistutamiskampaania nimega Greenwave.

Soovist sellega ühineda on andnud teada ka meie lähinaabrid Läti ja Soome.

Kuna 25. märts seondub Ees-

tis küüditamise aastapäevaga, on meil Greenwave pisut edasi lükatud. Vabatahtlike toel soovitakse aga Eesti metsadesse istutada tervelt miljon puud!

Võru metskonnal on plaanis sel kevadel istutada 45 ha metsa ja 50 ha külvata. Abi loodetakse kaitsejõududelt, Võru Lions klubilt, puidufirmadelt, koolidelt ja üldse kõigilt metsa armastavalt inimestelt. Ühendust võiks võtta tel 517 7116, metsäülem Agu Palo.

Metsanädal Võru vallas

12. mail kell 11 avatakse äsja rajatud Võlsi metsarada. Õieti on see vana suusa- ja jooksurada, mida omal ajal linna koolid ja spordirahvas agaralt kasutasid. Uuendatuna sobib ta ka õpperajaks, sest paigaldatud on kaheksa infotahvli. Finantseeris Riigimetsa Keskus. Avamise kohta ilmub info ka Võrumaa Teatajas, aga etteruttavalt võib öelda, et kuna kohale tuleb spordiliit, toimuvad rajal ka esimesed võistlused. Aga ka esimene matk.

Miks on metsa vaja

Arvata võib, et ilma puude ja metsata ei kujuta meist Eestimaa keegi ette. Ent kui täpsustada, siis metsa on väga vaja:

- Riigikaitsele
- Jahimeestele
- Puidufirmadele
- Kõrvalkasutusel (seened, marjad, ravimtaimed, kasemahl, jõulupuud jne)
- Rekreatiivse alana (puhkamine, sport)
- Loodusobjektide hoidjana

- Maastiku ilmestajana
- Tervise kaitsjana (puud on linnade kopsud)

Kokkuvõtteks – ilma metsadeta ei ole normaalne elu võimalik. Seepärast peaksime oma metsi hoidma ja armastama. Paraku ei jõua see teadmine jultunud reostajateni. Viimasel aastal on nende tegevus isegi hoogustunud. Ala meie vallas, kust õpilastega sai ära veetud 3,5 tonni rämps, on tänaseks taas täis veetud. Inimene, kuhu on kadunud su südametunnistus!

Ivar Tolga puidufirmast Taivi OÜ: „Mets on meie eluküsimus. Paraku on praegu seis selline, et eraomanikud kõrge tulu-

maksu tõttu eriti palki müüa ei taha.”

Priit Süüden, jahimees:
„Mets on mulle tööjärgne pingemaandaja. Metsas on loodus, loomad ja linnud. Seda ei asenda miski. Saagi pärast mina jahil ei käi.”

Sixten Sild, orienteeruja:
„Ilma metsata ei oleks meie spordiala see, mis ta on. Väga suure võlu orienteerumisele annab just liikumine metsas. Kurvastab metsade reostamine prügiga.”

Agu Palolt saadud info vahendas

HELGI NOORMETS

Metsanädal 2007 Võrumaal

Meie lehe ilmumise ajaks on metsanädal juba käivitunud. On toimunud erametsapäev, visioonikonverents „Mets läheb peale”, puidu kasutust tutvustav üritus, raievoistlus jne. Võrus ja Võrumaal aga toimuvad:

Metsanädala avauitrus	7.05.	Võrus
Metsaraamatute näitus	7.-20.05.	Võrumaa Kesksaatekogu
Sangaste pargi talgupäev	8.05.	RMK Haanja-Karula puhkeala
Metsanduslikud filmipäevad	8.-9.05.	Kultuurimaja Kannel
RKM metsabuss Võru linna lasteasutustes	8.-9.05.	Võru linn
Metsapäev ja piknik Koreli oja ääres	9.05.	Võru linn
Metsapäev RMK Pähni looduskeskuses koolidele	10.05.	RMK Haanja-Karula puhkeala
Näitus õpilaste metsateemalistest joonistustest. Autasustamine. Kõik tuleb president	11.05.	Kultuurimaja Kannel
RMK Võlsi metsaraja avamine	12.05.	Võlsi
Meeskoor Forestalia kontsert	13.05.	Kandle aias kl18
Metsaistutamiskampaania	aprill, mai	Kogu Eesti
Metsanduslikud võistlused noortele	aprill, mai	Kogu Eesti

Metsanädalate ajaloo

Kõige esimene metsanädal toimus 1930.a 10.-17. maini ja seda korraldati ka kahel järgneval aastal. Edasi mindi üle metsapäevadele, mis toimusid kogu kevade jookul. Kuni aastani 1939 viidi läbi 4028 metsapäeva ja osa võttis neist ca 300 000 inimest. Rajati 1013 ha metsakultuure (pool era-, pool riigimetsas), 2,5 ha taimeaedasid, istutati 163 000 ilupuud, rajati 18 km hekki ja heakorrastati 2100 parki ja kalmistut. Nii tõmmati inimesi kaasa metsa rajamisele ja kodukainistamisele, äratati lugupidamist metsa vastu ja kaasati sellesse tegevusse ka noori.

Esimene metsapäev pärast sõda toimus 1946.a. Edasi järg-

Volikogu olulisemad otsused

14. märtsil 2007

- Toimus valla 2007. a lisaeelarve esimene lugemine.
- Kinnitati valla teede investeeringute kava aastal 2007.
- Kinnitati sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni otsused.
- Otsustati täiendada sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni koosseisu. Komisjonist on lahkunud Heino Kuusik ja Aavo Aia, nende asemele kinnitati Külli Vijard ja Elvi Jallai. Maa- ja keskkonnakomisjoni uueks liikmeks kinnitati Ivo Lillepuu.
- Kinnitati põhikooli arengukava (saadav tutvumiseks koduleheküljel www.puigapk.edu.ee).
- Vastavalt taotlustele eraldati vahendid reservfondist.

11. aprillil 2007

- Toimus 2007. aasta lisaeelarve teine lugemine ja vastuvõtmine.
- Tutvuti valla üldplaneeringu põhimõtetega.
- Kinnitati sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni otsused.
- Otsustati haridus-, kultuuri- ja spordikomisjonist lahkunud Kersti Kattai asemele kinnitada komisjoni uueks liikmeks Mart Märdin.
- Vastavalt taotlustele eraldati vahendid reservfondist.

Kõigi volikogu materjalidega on võimalik tutvuda valla koduleheküljel (www.voruvall.ee).

Tublide inimeste tunnustamisest

On üldtuntud tõsiasi, et peaaegu igas eluvaldkonnas leidub inimesi, kelle töötulemusi praegused palgad kuidagi ei kata. Vallas oleme seda püüdnud kompenseerida tunnustamisega. Vabariigi aastapäeva vastuvõtule palutakse igal aastal tublisid vallaelanikke, ettevõtete ja allasutuste juhte, sportlasi, kultuuritegelasi, külavanemaid. Igal aastal antakse välja üks elutöö preemia. Olümpiaadide võitjaid, häid õppureid ja huvitegevuse parimaid oodatakse kevaditi vallajuhtide vastuvõtule (koos

õpetajate-juhendajatega). Parimad 1.-6. klassi õppurid saavad preemiaekskursiooni. Valla hariduse ja kultuuritöötajatele korraldatakse sügisel ühine õppepäev (oli Haanjamehe talus, sel aastal tuleb KHK-s). Kaunite kodude omanikud saavad tunnustuse igal sügisel, tähistatakse õpetajate ja eakate päeva.

Ettepanekuid autasustamiseks oodatakse ka vallaelanikelt.

SIIRI KONKSI,
valla hariduse ja kultuuri
peaspetsialist

Valla üldplaneeringu põhilahendus on valminud

11. aprillil tutvustasid planeerijad vallavolikogus valla üldplaneeringu põhilahendust. Valminud planeeringus on käsitletud kõiki seadusega nõutud planeeringu eesmärgid. On täpsustatud roheline võrgustiku asukohad, väärtuslikud maastikud, kruntimise ja ehitamise piirangud nendel aladel. Samuti on piiritletud valla territooriumi tiheasustusala – alad, kus võib rajada kompakset hoonestust ja kus hoonete ehitamise eelselt tuleb koostada detailplaneering. Antud on ka üldised arhitektuurinõuded hoonetele. Olulisel kohal on valla teedevõrgu arengu küsimused, kus planeeringuga on määratud teede liigitus nende kasutusrežiimi järgi. Planeeringus on käsitletud kõikide valla haridus-, kultuur- ja sotsiaalobjektide maa-alade edasise arengu küsimusi. Maakasutuse piirangute juures on määratud järvede ja teiste veekogude kallaste ehituskeelvööndid. Kaardile on kantud supluskohad ja määratud supluskohtade välja-

ehitamise perspektiivid.

Pärast tutvustamist vallavolikogus asub vallavalitsus planeeringut kooskõlastama naabervaldade ja teiste seaduses ette nähtud ametiasutustega. Pärast kooskõlastuste hankimist kuulutatakse välja planeeringu avalik väljapanek. See toimub nelja nädala jooksul. Kõigil planeeringust huvitatud isikutel on võimalik teha oma ettepanekuid planeeringu kohta. Juba praegu saavad kõik huvilised sellega tutvuda vallavalitsuses ning valla koduleheküljel.

Vallavalitsus ootab vallaelanike aktiivset osavõttu planeeringu koostamisest, sest **valmiv dokument määrab pikaajalise maakasutuse ja ehitamise suunad vallas**. Ootame aktiivset osavõttu planeeringu avalikest aruteludest, kuna üldplaneering puudutab igat vallaelanikku.

INGE VILL,
Võru Vallavalitsuse arendus- ja
ettevõtlusnõunik

Selle aasta esimene lisaeelarve

I lisaeelarve tulud	
Nimetus	Summa
Haridus- ja teadusministeerium	1100000
Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium	2768000
Tasandusfond lõige 1	652000
Tasandusfond lõige 2	783946
ÜLDSE TULUD	5303946

I lisaeelarve kulud		
Nimetus	Eelarve	Kulude sisu
Valla- ja linnavalitsus	233800	Vallamaja II korruse ruumide remont, käidukorraldus
Reservfond	734400	
Maanteetransport	2768000	Vallateede investeeringuteks
Hulkuvate loomadega seotud tegevus	18000	Lepingu katteks
Parksepa raamatukogu	22000	Mööbli ostuks
Kultuuriüritused	50000	Isetegevuslaste reisitoetus
Seltsitegevus	57000	Navi külaseltsi toetus
Väimela lasteaed	244100	Fassadi renoveerimine, käidukorraldus
Puiga lasteaed	8500	Käidukorraldus
Parksepa lasteaed	8500	Käidukorraldus
Puiga põhikool	6900	Käidukorraldus
Puiga põhikool, riigieelarvest	112615	Palgafond ja maksud
Parksepa keskkool	410200	Aula renoveerimine
Parksepa keskkool, riigieelarvest	579431	Palgafond ja maksud
Muu haridus, sh hariduse haldus	7000	Lasteaiaõpetajate koolitus
Muu haridus, sh hariduse haldus	58000	Hariduskorralduslikud kulud
Koduteenus	3500	Kanariku 7 käidukorraldus
Riiklik toimetulekutoetus	-18000	Riigieelarve tasandusfondi vähenemine
ÜLDSE KULUD	5303946	

Ees (vasakult) Peeter Vaas (6), Martin Toots (5), Juss Jürisaar (8), Pertti Peedosaar (14). Taga (vasakult) treener Kalev Palo, Martin Hinn (12), Innar Raag (7), Allan Hallik (4), Tanel Zupsman (11), Robert Peterson (10), Hindrek Taavet Taimla (9), direktor Ilmar Kesselmann ja treener Udo Saidla.

Erakogu

Parksepa poisid Prantsusmaal

8.-15. aprillini esindasid rahvusvahelise koolispordiorganisatsiooni korvpalli MM-il Eestit Parksepa keskkooli noormehed (treenerid Kalev Palo ja Udo Saidla). Mängiti Lõuna-Prantsusmaal Pau linnas. Nii suurte võistluste kogemus oli poistele esmakordne, peale selle kammitses kohati teadmised, et vastas olid suurte korvpalliriikide spordikoolid. Tavalise kooliga olid peale Eesti veel väljas ainult tšehhid.

Poiste esinemise ja 16. koha hindas Kalev Palo heaks.

„Enamikus mängudes suut-

sime olla võrdväärset vastased ja koht 12 parema hulgas läks käest ka väga napilt,“ võttis ta turniiri kokku. „Aga poisid said meeletu kogemuse.“

Korraldusliku poole pealt Palo prantslasi ei kiitnud. Kinni ei peetud kellaegadest, hommikusöögid (moos ja saiakesed) jätsid mängumeeste kõhud tühjaks. Eesti lipp oli alul tagurpidi üleval (hiljem viga kõrvaldati). Tagasiteel sai Pariisis ära vaadatud Eiffeli torn.

Et väga kulukas sõit teoks sai, soovis Palo tänada järgmisi asutusi ja isikuid: Võru vallavalit-

sus, OV Liit, Hasartmängumak-su Nõukogu, kultuurkapitalid (Eesti ja Võru), Koolispordi Liit, Korvpalliliit, Rauameister AS, Lapi MT, Tootmisbaas OÜ, Ato-rat OÜ, Ritico OÜ, Kagu-Eesti Turvas AS, Catwees OÜ, Bestor Kate Tartu OÜ, Ehitusmeister OÜ, Abris AS, Skanska EMV AS, AS Jalajäl, Mati Kitsik, (SEB Ühispank) ja Mati Laine.

Mängude tulemused on ilmunud 21. aprilli Võrumaa Teatajas.

Poistele palju treeninguindu edasiseks!

Vallarahvas ja valla ajaleht

Võro-seto näitemängupäev Puigal

Selline päev toimus meil juba seitsmendat korda. Seekord 20. märtsil. Koolimaja sai täis võrosetokeelseid laule ja püünelugusid, sest osa võtma oli tulnud 13 kooli: Võrumaalt Krabi, Haanja, Ruusmäe, Osula, Mõniste, Kääpa ja Puiga põhikool ning Võru Kreutzwaldi ja Vastseliina gümnaasium; Põlvamaalt Viluste põhikool, Himmaste algkool, Põlva ühisgümnaasium ja Värska gümnaasium. Sõbralikus žüriis istusid Võru Instituudi teadur Nele Reiman, luuletaja Contra ja valla hariduse ja kultuuri peaspetsialist Siiri Konkis. Žürii arvates paistis eriti silma Kreutzwaldi gümnaasiumi trupp palaga „Dantsuprofessor” (sai parima trupi preemia), ent

väga hea ja tervikliku lahendusega olid ka Puiga ja Mõniste kooli lavastused. Parimate poiste tiitli said Kait Kall Tsähkna (Kreutzwaldi gümnaasium) ning Priit Lüüs ja Tomm Sarik (Haanja-Ruusmäe põhikool). Tüdrukutest paistis silma Karolin Rätt (Kääpa põhikool) ja Kedlin Raudnõmm (Puiga põhikool). Esile tõstis žürii ka Viluste põhikooli omanoolist lavastust „Kask ja kõiv”.

Üldiselt leidis žürii, et selleaastased lavastused olid läbimõeldud ja sisaldasid palju keelemänge. Oli mõeldud sellele, kuidas kodukandi keel lastele huvitavamaks teha, mille eest tänu juhendajatele-õpetajatele!

Et päev kenasti korda läks,

tuleb tänada meie kooli direktorit Mart Märdinit, kunstiope-tajat Maire Noormaad, laulu- ja tantsuõpetajaid Maire Kobinit ja Silja Ossi, rahvamaja juhatajat Külli Vijardit ja ka kokkasid-koristajatäid, kes kõik omal moel üritusele öla alla panid. Suur abi oli ka Puiga kooli tublidest õpilastest Age Kattaist, Gristel ja Henry Astest, Liis Karlsonist, Kaia Voitkast, Keivi Kõolehest ja Elisabeth Kolbakovast. Aitäh neilegi!

Päeva toetasid Võru Vallavalitsus, Puiga Põhikool, Võru Instituut, Hasartmängumaksu Fond, Atveit OÜ, Meelis Koppel, Urmas Kivioja ja Taimar Timmi.

HELVE RUUL,

Teater pole meelelahutaja, vaid meelekokkupanja

Jaan Tooming

Selle lausega tunnustati Puiga rahvamaja näiteringi V maateatripäeval antud etenduse „Euro – seto” eest.

Tunnustuse said **Mart Lissmann** ehedalt maalähedase karakteri loomise eest ja **Anneli Rannula** mahlaka karakteri loomise eest lavastuses „Euro – seto” (lavastaja K. Vijard).

Maateatripäev toimus viiendat korda ja sellest võttis osa neli näiteseltskonda. Antsla kultuuri- ja spordikeskuse näitering esitas „Lesed”, Vastseliina näitetrupp „Valimised” ja Lasva rahvamaja näitering „Polkovniku lese”. Teatripäeval näeb palju andekaid inimesi, huvitavalt lahendatud rolle ja põnevaid karaktereid. Žürii jagas ka soovitusi, kuidas näitekunsti harrastajad saaksid end laval veel meisterlikumalt ja usutavamalt avada.

Tänuõnada tuleb öelda maa-

teatripäeva eestvõtjale, Kandle teatritegevuse kuraatorile Kalju Liiverile. Tema julgustus tulla välja suurele lavale on alati toeks olnud.

Teatripäevad on alati olnud sisutihedad, igavaks pole läinud kellelgi. Aitäh!

Meie tegemised

Puiga rahvamaja näitering tegutseb kuuendat hooaega.

Eelnevalt on esitatud:

- Estraadipalad – 2001.a.
- August Kitzberg „Kolm suuvi” 2002.a. Hea murdekeele kasutamise eest valiti trupp esindama maakonda vabariiklikule näiteringide festivalile, mis toimus Pärnus. Korraldajaks Eesti Harrastusteatri Liit.

• Estraad „Õige eesti mees” 2003.a.

• Juhan Kunder „Vaenelats ja talotütrik” 2004.a.

• Teatripäev Puigal 2005.a. ja trupiga Vastseliinas III maateatripäeva vaatamas

• Oskar Luts „Vanad lood Sirgasmäelt” 2006.a.

• Heldur Seeba „Euro – seto” 2007.a.

Tublid ja toredad on inimesed, kes viitsivad veel käia õhtuti koos ja tekste pähe õppida. Tih-tipeale on ju vahetustega tööajad ja juhtub, et peab lapselapsi hoidma. Kuid vaatamata tööpäevakoormusele tullakse ikkagi ja tahetakse näidelda.

Teatrituhviline, kes leiab endas kuraasi, huumorimeelt, julgust laval esineda ja saab ka tekstid pähe, on meie hulka väga oodatud ja teretulnud!

KÜLLI VIJARD,
Puiga näiteringi juht

Me ise ilutegijad

17.–20. aprillini sai vallamaja saalis taas vaadata täiskasvanute, Puiga kooli ja seekord ka kolme lasteaia (Väimela, Puiga, Parksepa) kauneid väljapanekuid. Toimus käsitöönäitus, mida võib nimetada juba traditsiooniks. (Esimene oli aastal 2001.)

„Käsitöö on üks ilus asi ja käsitöötegijad kenad inimesed,” ütles vallavanem Georg Ruuda näituse lõpetamisel osavõtjatele autasusid kätte andes. „Tänu teile kõigile ilusate tööde eest!”

Näituse ülespanek nõudis sedapuhku kõigi vallamaja vähegi vabade laudade kokkutassimist. Täiskasvanud osavõtjaid oli 17, vahvaid asju olid näitusele

toonud lasteaiaid, Puiga kool ja Puiga käsitööselts. Kuna teade näituse toimumise kohta sai seekord ka Võrumaa Teatajasse, käis umbes 60 huvilist, kes küllalisteraamatu siirte kiidusõnadega täitsid. Nii et rõõmu oli nii tegijatel kui ka vaatajatel.

Lõpetamisel said täiskasvanud tänukirja ja kaks kena käsitööalbumit, lapsed aga komikoti. Küsimusele, kas tuleval aastal peaks jälle käsitöönäitus toimuma, vastati üksmeelselt: „Jaa!” Aeg aprillikuus arvati ka sobilikuks. Päris lõpus esines

külastajateks käsitööaktiivist-spetsialist Sirje Pakler, kel oli näitamiseks kaasas lihtsalt valmistatavaid vahvaid asjakesi. Nende vaatamisel-katsumisel tekkisid mõtted, et küll oleks hea, kui oleks koht, kus kas või kord kuus kokku tulla, midagi uut õppida ja kogemusi vahetada. Mõttel on jumet! Ja nagu öeldakse – kui kuidagi ei saa, siis kuidagi ikka saab! Nii et asjaga tuleb asuda tegelema.

HELGI NOORMETS

Vannamuudu valmistub nüüd kontserdireisiks Saksamaale.

Foto MAIDU JAASON

Ansamblid laulsid Missos ja Räpinas

Võru maakonna vokaalansamblite päeva korraldamise on enda peale võtnud Misso rahvamaja. Sel aastal lauldi seal juba 10. korda. Meie valda esindasid Parksepa rahvamaja kollektiivid (Parksepa naisansambel, segaansambel Laanelill ja Vannamuudu), kes oma kavadega ka igati tasemel hakkama said. Naisansamblite grupis (neid oli kolm) ja segaansamblite seas (oli kaks) saavutati teised kohad, eakate hulgas (8)võitis taas Vannamuudu.

14. aprillil kogunesid kolme maakonna (Võru, Valga, Põlva) paremad Räpinasse. Seal oli ju-

Laululindude selle aasta lauluvõistlus

16. märtsil oli Parksepa keskkooli aula täis kauneid lauluhääli. Toimus Võru valla laste lauluvõistlus „Laululind 2007”, kus osalesid lauljad kõikidest valla lasteaedadest ja koolidest, kokku 26 noort lauljat. Žürii, mille tööd juhtis Andres Määr, tunnistas parimateks:

3–4aastaste vanuserühmas **Hellika Otsar** - Väimela lasteaed, juhendaja Vilve Viilo.

5–6aastaste vanuserühmas **Tõnis Sarap** - Väimela lasteaed, juhendaja Vilve Viilo.

7–9aastaste vanuserühmas **Loore Kütt** - Parksepa keskkool, juhendaja Silja Otsar, ja **Marleen Vaiksoo** - Puiga põhikoolist, juhendaja Maire Kobin.

10–12aastaste vanuserühmas **Triin Sarap** - Parksepa keskkool,

juhendaja Silja Otsar. 13–16aastaste vanuserühmas **Maarja Süüden** - Parksepa keskkool, juhendaja Silja Otsar

Gümnaasiumiõpilastest esines silmapaistvalt Parksepa keskkooli õpilane **Liisi Asi**, kes ainsana julgus võistlustulle astuda.

Laulukarussell keerles edasi Võrumaa vourus, kus Antsla kultuurikeskuses osalesid ka meie valla parimad. Kaari Sillamaa juhitud žüriile meeldisid enam meie nooremad lauljad ja Võrumaa parimateks tunnistas oma vanuserühmas **Hellika Otsar** ja **Tõnis Sarap** Väimelast. Suur tänu juhendaja Vilve Viilole!

HELGI NOORMETS

Johanna ja Lauri võidetud medalitega.

Erakogu

Valla tublid tantsulapsed

14. aprillil toimus Viljandis üle-eestiline tantsuvõistlus „Magus algus”. 9–10a grupis saavutasid Johanna Hiielaan - Lauri Pähn 42 paari hulgas väärika III koha. Tasuks medal ja diplom! Õn-

nitleme! Ka Puiga kooli poiss Siim Koppel koos oma partneri Hanna Lisette Helekiviga esines igati tubliult (4. koht 13 paari seas).

Varakevadises Võlsi külas

Juba päris mitu lehenumbrit on ilmunud ilma külaleheküljeta. Viga tuli parandada. 18. aprillil võtsime suuna Võlsile. Kust selline nimi, oleks huvitav teada. Äkki keegi mäletab?

Valla andmetel elab Võsil 93 inimest. Arv, mis suveperioodil kindlasti mitmekordistub, sest Võlsi on suvilaterajoon. Asukoha poolest selleks igati sobilik, sest küla piirab ühelt poolt Võru linn ja teiselt poolt Tamula järv. Ilus männimets veel peale selle plussiks juurde.

Üldmuljeks Võlsilt jäi ehitamine. Täpsemalt – suvekodude renoveerimine-remontimine aastaringseks elamiseks. Paljud suvilad on juba sellise protsessi läbinud ja suvemajakestest on saanud ilusad elumajad, kus kindla peale on palju parem elada kui hirmkallite üüridega karsarmumajades.

Võlsi küla paljude kodude hulgast tuli teha valik. Mis ka igati õnnestus, sest kohtusime toredate, sõbralike ja töökate inimestega. Paar plaanis olnud kohta jäid välja, sest pererahvas oli töö ja lapsed koolis.

Metsa talu

Kohas, kus Võru–Valga maanteelt keerab tee haigla poole, seisab silmanähtavalt hoole ja armastusega renoveeritud vana maja kena ümbruse ja korras kõrvalhoonetega. Siin elab Lepasaarte pere. Koer Morise haukumise peale ilmub välja peremees Arvo (49), kes ametilt on kalakaitse järelevalveinspektor, tööpiirkonnaks Võru- ja Põlvamaa. Teisi pereliikmeid – haiglas töötav abikaasa Lydia (48), Tartus Maaülikoolis õppiv tütar Kadri (20) ja Kreutzwaldi gümnaasiumis 10. klassi lõpetav poeg Indrek (17) – ei ole kodus. Peremees paneb töölaual paberid kokku ja on nõus külalistele oma kodu näitama. Maja on ehitatud

Vanaperenaine Lehte Saarepuu, kes jäi tibudeautot ootama.

1911. aastal, ent tänu peremehe kuldsetele kätele on ta seestpoolt veel kenam kui väljastpoolt. Sauna tegemine kõrvalhoonesse on pooleli ja kui see valmis saab, lubas peremees sauna kutsuda. „Ühes majapidamises ehitus- ja remonditööd ei lõpe kunagi,” ütleb Arvo. „Siin juba igav ei hakka.” Kas töökoormus ametikohal on suur? „On ikka,” vastatakse. „Töötame kahekesi ja juba üksi Võrumaal on üle 200 veekogu. Praegu on haugi, koha ja võrgupüügi keeluaeg.”

Soovime jõudu ja sõidame edasi. Mitte kaugel teeme peatuse maja juures, kus talitab kepi toel ringi liikuv vanamemm.

Saarepuude kodu

Majja, kus kasvas üles kuuelapseline pere, on tänaseks elama jäänud ainult vanaperenaine Lehte (82), seltsiks koerad Tsäpi ja Kuti. Tsäpi tuleb meid väravale tervitama, Kuti on ketis. Lehte tuleb meie juurde, kaasas kärü, mille aitame sättida tee äärde. Varsti peab tulema auto, mille pealt müüakse tibusid. Kui näeb kärü ja perenaist, teab kinni pidada.

Lehte mees puhkab juba 20 aastat kalmistul. Peres oli kuus last – pojad Jaak, Mati, Aivar,

Aavo ja Kalju (ka tema on juba manalamees) ja tütar Helvi. Kõik on juba täiskasvanud ja oma elu peal. Lapselapsi on 15, nende hulgas ka tuntud suusapoiss – Aivari poeg Anti, ja lapselapselapsi tervelt kuus. Kõik käivad ikka Lehtet vaatamas-aitamas. Majja tuleb kunagi elama Aivari pere, kel praegu linnas korter. Lehte töötas omal ajal leivakombinaadis. Ütleb, et pensioniga saab hakkama ja tervise poolest võiks ka elada, aga liikumine on vaeviline, sest põlvliigesed teevad häda. Ja siis hüppab üleannetu Tsäpi üle aia ja tuleb meie juurde seltsi otsima. Koer saab pahandada ja Lehte kamandab ta õuele tagasi. Meie ütleme hüvasti. Jõudu ja tervist tublile vanaperenaisele!

Põldsaare pere

Siin on kodus ainult pereema Raili (25) pisitütre Meribeliga, kes maja ees oma vankrikeses magusat und magab. Mis imet – vanust alles 10 kuud. Isa Rain (28) teeb Tallinnas ehitustööd, lastest on Kevin (9) koolis, Robin (6) ja Kätlin (4) lasteaias. Noor pere on asunud alaliseks elupaigaks ümber ehitama Raini ema suvilat. Aeg on olnud lühike, ent teha on jõutud küllalt palju. Maja on soojustatud, aknad vahetatud, kaev kaevatud, tupp pliit ja kamin ehitatud. Maja tagumisse külge on plaanis saun ehitada.

Noor perenaine on juba akna alla suutnud rajada kiviktaimla. Isale tähendab Tallinnast kojujõudmine mitte puhkepäevi, vaid usinat tööd oma kodumaja kallal. On see kerge? Kindlasti mitte, ent kus on öeldud, et elu peab kerge olema. Soovime jõudu ja vastupidamist!

Emme Raili koos tütar Meribeliga.

Leeride maja, mida kaitstes Saksa lambakoer Biopri (oli ketis).

Peremees Denis, kes kingitud valla lehe lubas kohe läbi lugeda.

Kahrude pere

Vanaperenaine Herta (75) tuleb vastu, must barett peas. On leinaaeg, sest raske haigus viis abikaasa Hannese (79). Majja on elama jäänud peale Herta poeg Taivo (53) ja tema naine Merike (53). Maja ehitati vanast majast ümber 60-ndate alguses. „Mul on viis sõsarat, need aitasid sisetöid teha,” meenutab Herta. Peremees Hannes oli eluaegne autojuht, rõõmsat ja sõbralikku müüjannat Hertat omaaegsest Tartu tänava pudupoest peaks mäletama aga enamik vanaemaalist naisperet. Kuidas tervis praegu on? „Eks ta ole nii nagu ikka vanemal inimesel,” vastab Herta. „Aga pensioniga saan hakkama ja rohud jõuan ka ära osta.” Soovime Hertale jõudu raskest kaotusest toimumiseks. Mis parata. Aga elu läheb edasi, kuniks teda antud.

Herta palub vallameestele edasi öelda, et loomvarust peale on tee Võlsile halvas seisus ja suure liikluse tõttu kimbutab ka tolm teele ligidial asuvaid majasid. Et ehk saaks aidata.

Piirivalvur Maimuradze pere

Ka selles majas ehitatakse. Lähemale ilmub peremees Denis (42), kes on nõus töö pooleli jätma ja külalistega juttu ajama. Nime kirjutab ta toimetaja märkmiku oma käega. Ütleb, et see on nii keeruline, et muidu saab nangunii valesti. Piisa kordonis piirivalvuri ametit pidav peremees on meie heameeleks töövabal nädalal kodus ja saab maja kallal nokitseda. Müüjast abikaasa Rita (46) on töö ja lapsed Risto (20) ja Mark Robert (10) koolis. Esimene Tartus Maaülikoolis, teine Kesklinna gümnaasiumis. „Ostsin selle suvila. Eelmine omanik suri,” seletab peremees.

„Aasta tagasi hakkasime ümber ehitama. Väljast on juba enam-vähem, rohkem on sisetöid. Abikaasa on väljas juba mõned peenrad ka jõudnud valmis teha. Praegu on korter linnas, ent kui maja valmis saame, kolime siia ära.” Ja miks mitte, sest kena maja täiendab ka ümbritsev ilus loodus. Naabriks on omaaegne päästeameti juht Jaan Tali, keda kahjuks pole kodus. Kahjuks sellepärast, et toimetaja oleks meelstasti oma endist rahvatantsurühma poissi tahtnud tervitada.

Mäejärve talu

Ilusas suures majas, mis üleminekuaegadel erastati, elab Leeride pere. Lapsed Janika, Janek ja Janely on juba pesast välja lennanud, Mäejärvele on elama jäänud isa Aare (57), kes töötab Võru Juustus, ja ema Taimi (57), kelle põhitegevuseks on praegu tütre tütar Mia kantseldamine. (Oli varem lasteaias kasvataja.) Emme Janika hooleks on Võru suurim lilleäri Jüri tänaval (endise raamatupoe asemel). Aare ütleb, et majas kasutatakse praegu põhiliselt kaht korrust, ülemised tahavad veel tegemist. Valmis on kuus tuba. Janika lisab, et majaümbrus on põhiliselt muru alla pandud, sest pinnas on liivane ja järvevesi kaugel. Majal on puiduga töötav keskküte. Aare arvab, et kui ise puudega hoolas olla, on odavam ja keskkonnasõbralikum ka.

Janek ja Janely elavad-töötavad Tallinnas, aga koju Võlsile tulevad kõik heameelega. Majaümbrus on plaanis piirata aiaga, et Saksa lambakoer Biopri saaks ometi vabalt jooksmas.

Võlsi tee tolmab, liiklus on seal suur. Ka peremees Aare palus, et vallavalitsus püüaks asja parandada.

Fotod ja tekst

HELGI NOORMETS, tejuhiks ja toeks oli kaasas

Arvo Lepasaar kodumaja ees.

Herta Kahr.

Vana Sammuka kool saab sel aastal mälestustahvli

Meie valla vanadest, praeguseks oma tegevuse lõpetanud koolidest on mälestuskivi või tahvli saanud Kolepi (Öie Laanekivi), Navi (Navi Külaselts) ja Jaani algkool (Võru Vallavalitsus, Pui-ga Külaselts). Tähistamist ootavad Parksepa keskkooli juures asuv endine Aleksandri koolimaja (punane maja), Tootsi ja Sammuka kool. Viimasel täitub tänava 175 aastat koolitegevuse algusest. Arhiivandmed tõendavad, et Vahtsõ-Kasaritsa vallas pidas Kaljoreinu Peeter (hilisema perekonnanimega Orav) oma kodus kooli. Tõendiks on 1832. aasta kevadine kooliaruanne. 1840ndate aastate algul ehitati Sossi külla koolimaja, mis paari aasta pärast tulekahjus hävis. Taastamise kohta täpsed andmed puuduvad.

1864. aasta aruandest selgub, et juba varem tegutsenud hakanud Kolepi koolile on lisandunud ka teine vallakool – Sammuka. Kust sai kool sellise nime, on tänaseni teadmata. Kool toodi aga Sossi külast Palometsa külla üle, sest Palometsas elas koolijuhataja Jakob Haagivang. Koolis õppis 25 õpilast ja töötati Timuski talu-tares, sest taluomanik oli koolijuhataja Jakob Haagivangu vend Juhan Haagivang.

Nii võib Sammuka kooli eelkäijateks lugeda Sossi küla Orava ja Hillepi talutaredes (1832–1864) ja Palometsa külas Timuski talus (1864–1878) peetud kooli. Õpetajateks Peeter Orav ja Jakob Haagivang.

Sammuka koolimaja praegu.

Praegune koolimaja

Koolimaja pass, mis asub haredusosakonna arhiivis, kinnitab, et praegune koolimaja ehitati 1878.a ja lapsi õpetati selles majas täpselt sada aastat. Õpilaste vähesuse tõttu suleti kool 18. augustil 1978.

Nii Vana-Kasaritsas asuv Jaani kui ka Vahtsõ-Kasaritsas asuv Sammuka koolimaja on ehituslikult täiesti sarnased. Ühesugused on ruumide jaotus, paigutus ja üldpind. Ka ehitamise aastad on lähestikku – Sammuka 1878 ja Jaani 1880. Huvitav fakt on see, et kaua aega Sammukal töötanud Jaan Jakobi poeg Gutves sündis koolimaja ehitamise aastal, s.o 1878.a. Koolijuhatajana töötas ta aastatel 1945–1953 ja juhatajaametis andis ta 1953.a üle oma abikaasale Ida Gutvesile, kes pidas seda ametit kuni aastani 1955.

Koolijuhtidena on Sammukal töötanud veel Rudolf Vislapuu ja

Foto SIIRI KONKSI
Linda Kaseorg-Melts. Loetelu ei ole täielik.

Kooli paremad ja halvemad ajad

Sammuka kool on erinevatel ajajärkudel töötanud nelja-, seitsme- (1945–1953) ja enne sulgemist kolmeklassilise algkoolina. Õpilaste arv aastal 1945–1953 ulatus sajani ja isegi üle selle. Kuidas selline hulk õpilasi ära mahtus, on omaette küsimus, sest majas oli ainult kaks selleks otstarbeks ehitatud klassiruumi. Aga küllap saadi hakkama, sest tollaste õpilaste mälestused meenutused oma kooliajast on ilusad ja südamlilikud.

Sammuka kooli ajaloo võiks kokku võtta arvudega.

Sammuka kool
1878–1978,
146 aastat koolitegevust
1832–1878

ÖIE LAANEKIVI

Setumaa mehed Parksepal

27. märtsil külastasid Parksepa raamatukogu kutsel kohalikke kirjandushuvilisi Setumaa kuningas Evar Riitsaar ja kirjanik Ilmar Vananurm (kauaaegne Setumaa toimetaja ja setude õiguste eest võitleja). Ka Evar peab kuningaameti kõrvalt kirjaniku (toimetab uut ajakirja Peko Helü) ja isegi maalikunstniku ametit. Tegelikult algaski kohtumine Evari maalide vaatamise ja tema näituse avamisega (maalid on praegugi üleval Parksepa raamatukogus). Siis suunduti keldrisse klubitegevuse ruumidesse, kus külalised lahkesti kuulajate küsimustele vastasid. Arutati, kas peab ikka nii jääma, et Petserimaa kui põline Eesti ala on nüüd Venemaa valduses. Setud on kõvasti selle vastu võidelnud, kuid tulemusi seni see andnud ei ole. Paraku!

Raamatukogus oli ja on ka praegu näitus Setumaa ja setude elu käsitlevatest raamatutest. Ilmar Vananurm on mahuka töö

Ilmar Vananurm ja Evar Riitsaar.

teinud Petserimaa külasid uurides ja nendest kirjutades (on ilmunud juba kolm raamatut). Mõned katkendid ühest veel ilmunud teosest luges ta ka kuulajatele ette. Evar Riitsaar rääkis oma tööst vast ilmunud ajakirja Peko Helü toimetamisel. Ajakirjale on n-ö öla alla pannud Setumaa programm ja riiklik programm „Lõuna-eesti keel ja

kultuur”. Kokkutulnutele luges Evar sealt ette mõned Merca (Vanemuise näitleja Merle Jäägeri) südamlilikud murdeluuletused. Ajakirja viimasel küljel on kirjas setu kuninga Peko käsud, nendest esimene ja kõige tähtsam ehk on „Rahvas, olgõ uhkõ, et olõmi seto!”

HELGI NOORMETS

Loe seda raamatut!

Hiljuti ilmus kirjastuse Varrak väljaandel pagulaseestlase Veli Kudrese (1902–1967) autobiograafiline romaan Eesti noormeestest Vabadussõjas peal-kirjaga „Luures ja kaevikus”. Haaravad pildid nii lahinguist kui puhkehetkidest on läbi põimunud eetiliste probleemidega ning kõlama jääb igipõline küsimus: kas inimene on inimesele hunt või siiski sõber ja seltsimees.

Palju ruumi on antud ka arvukatele tormilistele armusuhetele. Parimatel lehekülgedel saavutab autor maailma sõjakirjanduse tippudega võrreldava taseme.

Veli Kudres töötas näitlejana teatris Vanemuine ja ametnikuna Lõuna-Eestis. Paguluses Saksamaal tegutses ta näitejuhi, näitleja ja kirjanikuna.

Teoses mainitakse ka üht Võrumaa mõisat, kus rood asus,

ja Marienburgi (Aluksnet) ning raamat lõpeb Narvas, kus peeti halastamatuid kaitselahinguid. Raamatut on võimalik osta kõigist raamatukauplustest. Eelis on Varraku raamatuklubi liikmetel. Raamatusse on sisse lip-sanud trükiviga. Veli Kudres ei osalenud relvastatud riigipöördes, vaid oli kannatajate poolel.

OLEV KASAK

Seedeelundite kasvajad

Meie ajal ei ole vähkkasvajad enam ravimatud. Oluline on aga, et nende avastamine ei jääks hiljaks. Seepärast siinkohal mõned sümptomid, milliste esinemisel tuleks muutuda tähelepanelikuks.

▣ **Neelamise häire.** Tahke toidu ja vedeliku neelamisel tekivad tükitunne kõris, tuim valu rinnaku taga või tunne, nagu jääks toit kuhugi kinni. Need nähud võivad olla märgiks söögitoru või mao ülaosa kasvajast.

▣ **Valu kõhus.** Valul on sadu põhjusi ja iga valu ei ole tingitud vähist. Kui aga valu ühes kohas 3-4 nädala jooksul ei lakka, on vaja pöörduda arsti poole. Kui esineb aga üks või rohkem järgnevatest tunnustest on kontroll lausa hädavajalik. Need on:

a) probleemid söömisel (täistunne ülakõhus, valu enne või pärast sööki, ebamugav tunne) enam kui kolme nädala vältel;

b) tugev kaalulangus, aneemia (kehvveresus) või sage oksendamine;

c) naha kollasus;

d) seedehäired üle kolme nädala.

Riskiteguritena tuleb arvestada ka pahaloolumist aneemiat, haavandi tõttu opereeritud magu, rohkem kui kahel lähisugulasel esinenud seedeelundite vähki.

▣ Kõrvelekalded seedetegevuses. Jäme- või pärasoolevähile võivad viidata järgmised nähud:

a) kõhulahtisus vaheldumisi kõhukinnisusega, pidev kõhulahtisus, pikaajaline tavatu kõhukinnisus;

b) sage vajadus, kuid seejuures võimetus soolt korralikult tühjendada;

c) veri ja lima väljaheites;

d) sageli korduvad põletikud ja sellest tingituna kihelus, kipitus, surve ja valu päraku piirkonnas.

Naha kollasus võib viidata

takistatud sapivoolele maksast peensoole, mille üheks põhjuseks võib olla vähk kas kõhunäärmes, maksas, sapipõies või sapiteedes.

▣ **Kehvveresus** (aneemia). See võib olla paljude haiguste, aga ka jämesoole parempoolse osa, mao- ja maksavähi ainsaks tunnuseks nende haiguste algfaasis. Seetõttu on väga oluline alati välja selgitada vere hemoglobiinisalduse vähenemise põhjus.

▣ **Kiire kaalulangus.** Kui see ei ole olnud eesmärgiks ja kui puuduvad arvestatavad põhjused (psüühilised üleelamised, ekstreemsed töö- ja olmetingimused), võib see olla vihjeks pahaloolumilisele haigusele organismis.

▣ **Hoovalud kõhus**, millega kaasnevad puhitus, gaaside peetus ja kõhukinnisus (võivad lisanduda iiveldus ja oksendamine) on algava soolesulguse tunnused, mille põhjuseks võib olla jämesooles paiknev vähk.

Iga haiguse algus on meie harjumustes ja eluviisid. Neid muutma ei saa kedagi sundida, ent võiks teada, et seedeelundite tervist saab hoida, kui:

- süüa korrapäraselt, kindlate vaheaegadega

- tarvitada rohkem magu kaitsvaid toiduaineid (värsket puu- ja köögivilja, sibul, küüslauk, roheline tee, täisteratooted)

- juua päevas 1,5-2 liitrit vedelikku (kolmandik peaks olema vesi)

- liikuda päevas keskmiselt viis kilomeetrit

- kõht ei käi läbi vähemalt kord päevas, tuleks otsida probleemi toidus või väheses vedelikus

- unustada suits ja alkohol!

Lühendatult brošüürist „Enneta vähki!”

Tsirelipuhm

Suur tsirelipuhm latsi alati uutsõ aianukan, kos kivi' ja kännu' ja praht. Naabripoissi ja minno tä tiidse ja tundsõ, varju andsõ, ku esä meid rihmaga jaht.

Suurõn tsirelipuhman olli tiiraa' ja pingi', kos mahtusi kõndma innõ väikene lats, sääll oll meil ka loomaid, kunna' ja lumbi', ahvipärdikuss kassipoig nimega Ats.

Suur tsirelipuhm om praegugi armas, täüs häitsemise lõhna nii hõrku ja hääd. Egä kevväi ta manu ma minemä varmas, lätt meelet, et hall om jo linalakk pää.

VALVE HELISTE

Emmed, issid ja kõige nooremad vallaelanikud!

Vallajuhiid ootavad teid reedel, 11. mail kell 15 Navi seltsimajja, et tähistada 2006. aastal sündinud titade saabumist meie valla elanike perre. Üritus, mis on kujunenud juba traditsiooniks, väärib kindlasti osavõttu. Kui kellelgi on probleeme transpordiga, peaks sellest vallamajja teatama (tel 782 8092, Siiri Konksi). Kindlasti piüütakse aidata.

Nii et kohtumiseni!

Puiga külas asub praeguseks korralikult remonditud sotsiaalmaja.

Puiga sotsiaalmaja sai suure remondi

Kahekorralduselisest sotsiaalmajast Puigal oli senini kasutusel ainult alumine korrus. Seal elab kaks peret, kellest üks jõudumööda ka sanitaarremondiga tegeleb. Üleval valmisid aga renoveerimise käigus neli ruumi, mis võimaldavad sinna elama asuda kolmel leibkonnal. Köök, WC ja duširuumid on ühised, elekter on paigaldatud nii, et igas korteris on oma voolumõõtja. Majas on ahjuküte, kuid veevärgi külmumise vältimiseks saab kütta ka elektriga. Remondi, õigemini renoveerimise maksumuseks kujunes 465 000 krooni.

AIGAR KALK,
abivallavanem

Reisiinfo

26. mail toimuv Riia ekskursioon (kohad täis) väljub Parksepalt kell 5.30, Väimelast 5.35 ja Võrust kirikuplatsilt kell 5.45. Tuletame meelde, et ka Läti piiri ületamisel peab olema kaasas pass. Tagasi tuleme läbi Murati piiripunkti.

Üksikud kohad on veel vabad 2. juunil toimuvale Jäneda õppekursioonile (lille- ja aianduse päevad), kultuuriekursioonile Kanepi, Pokumaa, maanteemuuseum ja 8. augustil Tallinna looma- ja vaatamisväärsused). Huvilistel võtta ühendust tel 785 0477 või 5615 6234.

Kodukaunistajate Ühendus
Valla reisiklubi

Tevakaabel OÜ teatab:

Parksepa Mäni 2-12 elanikele 1. aprillist – 31. maini 2007 tasuta liitumine kaabelTV võrguga. Liitumislepinguid saab sõlmida OÜ Tevakaabel kontoris esmaspäeviti kella 9-18 Võru, Vabaduse 3.

Rünno Saatmann
raamatupidaja

**Pühapäeval, 29.aprillil algusega
kell 10 Puiga koolimajas**

ILUAIA ÕPIPÄEV

Külas Tiia Niiduväär Räpina Aianduskoolist
Teema: "Suvi- ja püsililled ja nende kasvukohad koduaias"
Kell 13.30 praktiline õunapuude lõikus
Lisainfo tel 525 3348.

Saar – aasta puu 2007

Eestimaal kasvavatest puudest on saart peetud tamme lähedaseks sugulaseks tema soojalambuse, hiliskülmade kartuse ja kattuva levikuala poolest. Samuti ühendab saart ja tamme nende väga väärtuslik ja vastupidav puit, mis ka välimuselt on üsna sarnased ja seetõttu võib neid kergesti segi ajada.

Tegelikult puudub nende puuliikide vahel sugulus ja taimesüsteemaatikud on nad paigutanud erinevatesse sugukondadesse.

Saar kuulub õlipuuliste sugukonda ja Eestimaal kasvab looduslikult vaid üks saare perekonna 65 -70 liigist – harilik saar. Saarepuud on lihtne ära tunda vastastikku asetsevate kümnest lehekesest koosnevate liitlehtede järgi, mis meenutavad pihlakalehti, kuid on tunduvalt suuremad. Üksikpuuna on saar meie looduses kõigjal tavaline ja teda võib kohata kasvamas põlulpeenardel, reljeefi madalamates kohtades, kus põhjavee tase on kõrge.

Saaremetsi ehk saarikuid kasvab Eestis peamiselt saarte ja Läänemaa loopealsetel, või siis Eesti ida-, lõuna- ja kirdeosa niisketel liikuva põhjaveega muldadel. Kokku peaks olema nende pindala ligemale 5200 ha.

Kuna Eesti asub hariliku saare levila põhjapiiril, siis küünib meil kasvavate puude kõrgus tavaliselt 20-25 meetrini ja vaid üksikud saared on kasvus ületanud 30 meetri piiri.

Küll aga on meil kasvamas väga jämedaid saarepuud põhiliselt mõisaparkides. Jämedaim teadaolev puu kasvab Järvemaal Sargvere mõisapargis. Puu tüve ümbermõõt rinnakõrguselt on

6,3 meetrit ja saare eluiga küünib 250 aastani.

Saar on meil kõige hiljem lehteminev kodumaine puuliik ja samas sügisel varakult varisevate tihti veel roheliste lehtedega. Looduslikult uueneb saar nii seemnetega kui ka vegetatiivsel teel, andes rikkalikku kannuvõsu eriti pärast raiumist. Harilik saar on kiirekasvuline puuliik, kuid samas noores eas üsna külmaõrn. Looduslikult kasvab ta paremini vana metsa turbe all kui lagedal alal.

Eesti talurahva jaoks oli saar kui kergesti koolutatav, hästi lõhestatav ja samas tugeva puidu-

ga puu. Saarepuudust tehti paljude tööriistade käepidemed ja põllutööriistad.

Saart kasutati samuti hobuselookade, reejalaste, vankrikodarate valmistamiseks.

Tänapäeval on kõva, kulumiskindel ja dekoratiivne saarepuu leidnud kasutust põhiliselt spooni- ja parketitoöstuses.

Haljastuses on saart kasvatatud põhiliselt taludes õuepuuna. Linnahaljastuses pärsvivad saare kasvatamist vähene vastupidavus õhusaastele ja kuivad mullastikutingimused.

AGU PALO,

Võru metskonna metsaülem

Kevadiselt veel raagus saarepuu.

Foto AGU PALO

Kevad kiirustab

Enneolematult varajane talve taandumine tähendas lumikatte ja jää kadumist juba märtsikuu teisel dekaadil. Esimese laine rändlõhnud – lõokesed, kuldnoorkad, kiivitajad – saabusid kolm nädalat tavapärasest varem. Peetsuspaikadesse naasmine soojalaine esimesel poolel tähendab aga vanarahva ütlemiste järgi paraku pikka kevadet.

Varakult ärkasid talvepuhkusest ka puud ja põõsad, nende rütm oli häiritud juba sooja talve esimese poole tõttu. Näiteks remmelgad puhkesid õitsema 29. märtsil – see on esmakordne

Kahlojal tehtud vaatluste reas. Ega kasemahlagi pole varasematel aastatel paastumaarjapäeval, 25. märtsil, maitsta saanud.

Uus soojalaine, mis enne jüripäeva temperatuurid +20 kraadist kõrgemale tõstab, annab enamusele lehtpuudest rohelise rüü ja meelitab põllupidajaid esimesi kevadkülvete tegema. Teist aastat järjest tuleb tõdeda, et sademete puudujääk määrab suuresti nii külvitööde kui metsaistutamise graafiku. Suur tuleoht metsades ja põldudel (kulu!) teeb muret nii metsaomanikele kui ka talupidajatele, kel hoolimatud

naabrid. Leevendust süvenevale põuale võib loota eelnenud kevadeid arvestades, alles maikuu teises pooles. Öökülmade oht on varakult alanud kevadetele tavaliselt püsinud jaanikuu keskpaigani.

Kehvapolsetest prognoosidest hoolimata leidkem igast kevadpäevast midagi imetlusväärset!

Ilmajutt kirja pandud künnipäeval 14. aprillil.

PEEDU PALM,
ilmavaatleja

2006/2007.a talv jäi tavatult lühikeseks ja lumevaeseks

KUU	Oktoober			November			Detsember			Jaanuar			Veebruar			Märts		
DEKAADID	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Keskne õhutemp °C	+8,8			+2,8			+3,3			-1,1			-11,2			+4,4		
Dekaadi maksim.	19,3	14,1	16,5	9,2	7,9	9,1	11,0	10,2	5,7	10,0	9,0	2,8	2,2	-2,2	2,9	7,0	11,4	18,2
min	7,5	-0,8	-6,3	-11,1	-3,5	2,0	3,9	-12,2	-6,5	-2,1	-2,3	-20,1	-27,6	-27,5	-30,3	-7,0	-2,4	-3,2
Sademeid (mm)	97,8			64,9			57			84,2			23,4			28,4		
Lumikatte max kõrgus (cm)	-	-	1	12	2	-	-	4	1	-	3	5	10	8	15	15	2	-
Õhurõhk maksim.	764	771	763	760	764	771	765	765	770	755	755	757	763	773	778	765	764	775
min	748	757	741	736	742	754	744	748	744	735	724!	733	746	753	748	742	730	754
Tuule vald. suund	edela	muutl	lõuna	muutl	kagu	lõuna	lõuna	edela	lääne	lõuna	edela	muutl	põhja	kirde	kagu	kagu	edela	muutl
maksim. kiirus m/s	10	12	21	16	12	12	16	18	17	20	18	17	14	11	12	9	16	12
Päikeselisi päevi (kokku 126)	5	4	6	5	3	3	2	5	5	1	2	7	6	3	6	3	5	10

* Esimest lumelõrtsi sadas 29. oktoobril.

* Lühiajaline eeltalv kestis 3.-12. novembrini.

* Detsembris ja jaanuaris esimesel poolel oli ridamisi soojarekordeid.

* Keskne talv vältas 20. jaanuarist 2. märtsini (maksimaalne lume sügavus 15 cm veebruari lõpupäevil).

* Märtsi teises pooles olid taas soojarekorid.

Heakord on suhtumise küsimus

Hiljuti vallas ringsõidu teinud vallavalitsuse töötajad soovisid edastada järgmised tähelepanekud:

- Taas on vastutustundetud elanikud tekitanud mitmesse kohta prügihunnikud. Üks nendest on Väimelas Matussaare ligidal. Peaks mõtlema sellele, et koristamise maksame ikka ise kinni. Vallale tulumaksust laekuvat raha võiks prügihunnikute äravedamise asemel (kõik maksab!) kulutada haljastusele, teede remondile jne.

- Eriti armastavad prügihunnikuid tekitada suvilate piirkondade elanikud. Kurb ja häbiäärne!

- Valla alevike üldilme on normaalne (korteriühistud, koristage majaümbrused), kuid rahul ei saa olla õige paljude eramutega. On palju lohakust ja hoolimatust. Ka ehitamise või remondi ajal on võimalik säilitada elementaarselt korras õueala.

- Ohtlike jäätmete kogumise ring toimub 26. mail, kuid vallavalitsus soovib uute külmikute jne ostmisel vanad kaupluse tagasi lasta viia, sest kauplustel on kohustus need vastu võtta.

- Parksepa katlamaja pakub

võimalust tuua nendele näiteks vanu ukse, aknaraame ja muud puitu, mille küljes ja sees ei ole klaasi ja metalli (naelu). Soovitatav on lõigata esemed meetristeks tükkideks, ent kui selleks võimalust pole, võib tuua ka tervelt igal tööpäeval kl 9–17 ja seda ikka nii, et katlamaja mehed need vastu saaks võtta. (Mitte lihtsalt hunnikusse visata.)

- Autoomanikel, kes ikkagi oma limusiini haljasalal pargivad, ei tuleks pahandada, kui hakkavad tulema trahvid.

- Parksepa autoomanikel pa-

lutakse kinni pidada märkidest, mis keelavad järve äärde sõitmist. Kõigi märkide taha tulnud autode numbrid edastatakse liikluspolitseile.

- Seoses KHK juubeliüritusega oleks vaja eriti suurendada tähelepanu Väimela heakorrale. See ei tähenda muidugi, et teistes asulates sellega tegelda poleks vaja.

Võru Vallavalitsus
Valla heakorrakomisjon

TÖÖRAHVA KALA 1. mail Kalapüügivõistluse tingimused

1. Püügikoht

Kalapüük toimub Võhandu jõel alates KIRUMPÄÄ sillast. Võistlejate vahel loositakse tähistatud püügikohad. Võistleja peab püüdma samas kohas kogu võistluse aja. Paati ega muud ujuvvahendit ei tohi kasutada. Võistleja ei tohi tahtlikult segada naabervõistlejat.

2. Püügivahend

Püügivahendina võib kasutada ühte käsiõnge või lihtkäsiõnge. Võib kasutada kõiki söötasid, mille kasutamine ei ole vastuolus seadusega (näiteks konn).

Kui ei ole tegemist lihtkäsiõngega (ilma rullita, õngenööri pikkus ei ületa 1,5 ridva pikkust), on „Kalapüügiseaduse” järgi nõutav harrastuspüügigõigust tõendava dokumendi olemasolu.

3. Ajakava

Kella 9.00-9.45 registreerimine Kirumpää silla juures. Loosimine.

Kella 9.45-10.00 võistluskohtadesse suundumine, ettevalmistused püügiks.

Kella 10.00-12.00 võistluspüük.

Ohtlike jäätmete kogumisring toimub 26. mail

Marsruut ja ajagraafik:

10.00 - 10.30 Puiga külas koolimaja parklas

10.45 - 11.30 Kose alevikus endise teedevalitsuse kontori ees

11.45 - 12.30 Väimela alevikus Tervisekeskuse parklas

12.45 - 13.30 Parksepa alevikus kaupluse juures

13.45 - 14.15 Navi külas kaupluse juures

Vastu võetakse ohtlike jäätmeid (akud, patareid), romuelektronikat (vanad telerid, külmikud, arvutid jne) ja sõiduautode rehve.

Kella 12.00-12.15 saagi üleandmine kohtunikele võistluskohtas, saagi juurde lisatakse enne võistlust saadud võistluskohta number.

Kella 12.30 - 13.00 paremusjärjestuse ja võitja selgitamine.

Kell 13.00 - autasustamine ja uhhaa.

4. Paremusjärjestuse selgitamine

Arvesse lähevad võistluse ajal püütud kalad, välja arvatud kala-liigid, mille püük on kalapüügieskirjaga sel ajal keelatud (haug, latikas, koha) ja alamõõdulised kalad (linask alla 30 cm). Paremusjärjestus selgitatakse püütud kalade kogukaalu põhjal. Vaidlused lahendab peakohtunik.

Võistlejatel on võimalus moodustada registreerimisel ka võistkondi (3 liiget). Võistkondlikus arvestuses liidetakse kolme võistleja tulemused. Võistkondade liikmed osalevad ka individuaalarvestuses. Individuaalselt peetakse arvestust kahe vanusegrupi osas: 1) alla 16 aasta; 2) 16 aastat ja vanemad. Kohtunikel on õigus alla 16-aastaste vanusegruppi registreeruda soovijalt küsida isikut tõendavat dokumenti ning selle mitteesita-

misel registreerida ta üle 16-aastaste vanusegruppi.

5. Ohutustehnika ja ausa võistluse tagamine

Kõik võistlejad on veekogu ääres omal vastutusel. Korraldajad ei vastuta võistlejate elu ja tervise eest.

Kui kaasvõistleja või pealtvaataja märkab võistluse reeglite rikkumist (näiteks võistlussevaliselt hangitud või mitte omapüütud kalade sokutamine oma kalakotti), tuleb sellest kohe teatada kohtunikele. Hilisemaid tõestamatuid fakte ebaaususe kohta ei saa kohtunikud arvestada.

Võistlejad peavad püsima võistluskohtadel kogu võistlusaaja jooksul, välja arvatud äraolek möödapääsmatute vajaduste rahuldamiseks ja lahkumine enne võistluse ametlikku lõppu.

Tööraha Kala korraldavad
Võru Maavalitsus
Võru Vallavalitsus
Võrumaa Keskkonnateenistus

Emad ja vanaemad!

Palume teid 11. mail kell 13 vallamaja saali emadepäeva kontserdile. Põhiesineja on ansambel Vannamuudu, kuid teisi esinejaid tuleb kindlasti ka.

Kohtumiseni!

Veel kord parkimisest

Oleme jõudnud arengutes sinamaale, kus järjest enam vallakodanikke on soetanud endale auto. On perekondi, kus autosid on rohkem kui üks. See kõik on positiivne. Auto olemasolu peres annab vabaduse ajakasutuse üle ja liikumisvõimalus maapiirkondades on ju väga vajalik.

Valla ülesandeks on teedel liiklemise võimaldamine nii suvel kui talvel. Mida rohkem sõidukeid aga teedel liigub, seda rohkem on vaja hooldust, samuti investeeringuid olemasolevasse ja uutesse teedesse- tänavatesse. Jõudumööda on Võru vald seda teinud.

Kuidagi eriti kummaline on mõnede Väimela sõidukiomanike suhtumine liikluseeskirja, Võru valla heakorraeskirja ja koduvalla investeeringutesse. Väimela alevikus sai 2006.a teisel poolel freesitud üles 1200m² vana kulunud katet ja pandud uus asfalt. Investeering üle veerand miljoni krooni (254 880 krooni). Kogu 2006.a investeering tiheasustusalade tänavate

asfalteerimisele ja pindamisele oli meil 810 225 krooni. Sel aastal on plaanis neid töid jätkata. Kuna mõnedest kohtadest Väimelas said eemaldatud ka äärekivid, siis nüüd on mõned autojuhid leidnud unikaalse võimaluse parkida haljasalale. Liikluseeskirja paragrahv 17 kohaselt on see lubatud ainult eriteenistuse sõidukitele. Muudel puhkudel on korrakaitsetel õigus teha kuni 3000kroonine trahv. Võru vald pole praegu väärtemenetlusi antud valdkonnas algatanud, lootes autoomanike paremale käitumisele.

Vallavalitsus kutsub üles asulates üha tõsisemalt mõtlema parkimisprobleemide lahendamisele. Vaja on laiendada parkimisalasid korrasmajade juures, samuti autoromude äravedu autoomanike poolt. Vastasel korral muutuvad eelnimetatud investeeringud ebaotstarbekateks.

AIGAR KALK,
abivallavanem

Võru valla teehooldustööde kava käesoleval aastal

1. Lumetõrjetööd (230 km)	300 000.–
2. Teede sahkamine	125 000.–
Sahatakse vähemalt 5 korda 98,9 km teedel	
3. Talvine libedusetõrje	15 000.–
4. Liiklusmärkide uuendamine	15 000.–
5. Vösa löikamine	25 000.–
6. Teepeenarde niitmine	30 000.–
7. Kruusakattega teede löökaukude parandamine kruusaga	100 000.–
Valla hooldusaluste teede kogupikkus on 256,7 km	
8. Kergliiklustee hooldamine	15 000.–
HOOLDUSTÖÖD KOKKU:	625 000.–

9.1. Väimela Matussaare tee freesimine + uus asfaltkate (160 m)	153 600.–
9.2. Teeremont Puiga katlamaja juures (freesimine + pindamine)	42 000.–
9.3. Parksepa Männi tn nr 460 freesimine + uus asfaltkate (250 m)	240 000.–
9.4. Võrusoo tee nr 388 aukude parandus + pindamine (950 m)	236 600.–
10. Kruusakattega tänavate tolmuwabaks muutmine (2760 m)	928 141.–
10.1. Meegomäe-Aiandi tee nr 353 500 m	181 000.–
10.2. Noormaa-Karikakra nr 318 300 m	69 756.–
10.3. Vana-Nursi tee nr 192 475 m	90 268.–
10.4. Konnametsa aiandi tee nr 382 535 m	243 217.–
10.5. Völsi aiandi tee 950 m	343 900.–

11. Asfaltkatte löökaukude remont (killustik+bituumen) (asfaldiga)	100 000.–
12. Teetruupide ehitamine ja remont	70 000.–
13. Kruusakattega vallateede remont (9295 m)	506 056.–
13.1. Ivani-Saksa nr 590 620 m	28 910.–
13.2. Ojasoo nr 205 520 m	28 320.–
13.3. Pargi tee nr 429 315 m	17 452.–
13.4. Vadsa-Mõksi nr 115 1500 m	84 370.–
13.5. Kirumpää-Loosu nr 410 395 m	20 490.–
13.6. Hannuste-Lennuvälja nr 144 600 m	23 000.–
13.7. Kelluka tn nr 320 405 m	52 000.–
13.8. Raadiomaja tee nr 402 II etapp 480 m	27 754.–
13.10. Nooska-Vana-Nursi nr 184 1600 m	83 260.–
13.11. Meegomäe aiandi tee nr 353 860 m	40 500.–

EHITUS- JA REMONDITÖÖD KOKKU:	2 276 397.–
14. RESERV	575 390.–
14.1. Parksepa KK parkla	186 125.–
14.2. Kaupluse-Navi töökoja tee 860 m	165 088.–
14.3. Palovere-Tuulõ nr 235 eelprojekt	20 000.–
KOKKU:	3 848 000.–

Koostanud MATI MURSAL

Õnnitleme!

Su juurde lendab tasa lauluviis,
kui hommikutuul ta silitab su pead.
Me õitekimbus helkleb kastepeisk,
ja lihtsaks jääb me vaikne õnnesoov.
Nii tahame sul öelda palju head!

60

ÜLO JÄNES	1.05.
MILVI PAAS	6.05.
MARE TOROP	10.05.
HANS VAHER	11.05.
ADU KOHK	13.05.
IIVARD HARAK	31.05.
MATI MÄEORG	1.06.
VALENTINA JOHANSON	11.06.
ELLEN VÄLJANDU	12.06.
EVI GLÖSENKO	15.06.
TIINA RÄIM	15.06.
TIIU OSSIP	19.06.
ENE TERAS	28.06.
KOIDU KÄGONEN	29.06.

65

VELLO LAUGAMÕTS	4.05
LEIU PARKSEPP	17.05.
SALE VARE	29.05.
MARET PÄHN	6.06.
PIIA HUIK	14.06.
VALDEKO NOORTOOTS	15.06.
IMBI JÕELOO	16.06.
JAANIS ŠKEPAST	28.06.

70

ENDA JURRASK	1.05.
IDA REIMAL	17.05.
ENE PEDASTSAAR	21.05.
NIKOLAI HERN	23.05.
HELJO ILVES	28.05.
JAAN ÄNILANE	16.06.
REIN KAIV	23.06.

75

VIKTOR PAABO	14.05.
AGNES KEEL	17.05.
ALLEILI LANG	24.05.
LEILI RAIGLA	17.06.
SILVIA VULF	27.06.
NADEZDA GALITSINA	28.06.

80

ELFEIEDE REIMANN	2.06.
ILME LUIK	17.06.
JENNY PAAT	26.06.

85

LEIDA RAUDSEPP	13.05.
AINO PAULUS	27.06.

90

VILBERT VESPER	6.05.
----------------	-------

91

JAAN KAKIT	1.05.
ARTUR MÕTS	3.06.

92

LEILI KÜTT	4.05.
------------	-------

94

ALVIINE RAASIK	6.06.
----------------	-------

Surume kätt, Ludvig Raudsepp!

Selle aasta kevade algus langes kokku teadusemehe, kõrgkooli õppejõu, laulumehhe ja kodukoha kultuurielu edendaja Ludvig Raudsepa juubelisünnipäevaga. Juubelinumbriks oli seekord 85, mis näitab, et tegemist on tõeliselt tööka ja visa eesti mehega.

Juubilari kodutallu Lõvaskile kogunes arvukalt õnnitlejaid. Peale lähedaste olid esindatud Võru Maavalitsus, Võru Vallavalitsus, Maaülikool, koduküla rahvas, sõbrad ja tuttavad. Ludvig Raudsepa õpilased EPA-s on olnud president Arnold Rüütel, meie maavanem Ülo Tulik ja vallavolikogu esimees Priit Süüden. Ka hiljuti meie hulgast lahkunud Heino Kuusik. Sellel päeval laekunud õnnitlustele soovivad omalt poolt lisada õnne, elujõudu, südamesoojust ja veel palju töörohkeid aastaid ka vallarahvas ja valla ajaleht.

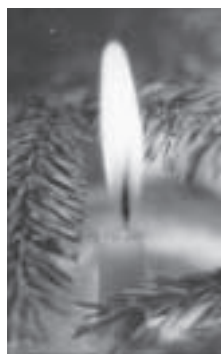
Uued vallaelanikud

Rahvale rõõmuks sa sirgu,
tubliks ja tugevaks saa!
Me kodupaik, armas ja oma,
sind embab ja soovib sul head!

KASPER RAIT SÄDE	9.12.2006
SVEN RASMUS KONTS	11.12.2006
AGRIS VILL	15.12.2006
MICHAEL MÕISTUS	16.12.2006
INDREK KANGRO	21.12.2006
MATTHIAS MÖTTUS	24.12.2006
REMI SEBASTIAN KUUSEORG	28.01.2007
THEODOR KRULL	29.01.2007
MARIETTE VIKSAAR	14.02.2007
KRISTO LILOSON	22.02.2007
MADLEEN OLESK	28.02.2007
KARL CRISTIAN TAMBERG	5.03.2007
KRISTIN KUURA	15.03.2007
ADRIAN TIMOFEJEV	20.03.2007
ENRIKO SAAN	14.04.2007

Manalateele on lahkunud

Murumätta vaiba alla
tähesilmad vaatavad.
Päike paitab lahkel palgel
varjuriiki lahkujaid.

KAJA MIKSON	29.03.1945–11.03.2007
HANNES KAHR	19.08.1928–22.03.2007
ANATOLI KURAGIN	26.01.1945–10.04.2007
MIHKEL TERAS	10.07.1941 - 13.04.2007
VOLDEMAR KAURSON	12.05.1954 - 15.04.2007
TARVO ERNITS	23.12.1970–18.04.2007

Seekord kindralit küütimas

Tollel hilissügise õhtul kutsus ühisköögi gong õpilasi õhtusöögile kuidagi vara. Poisid lõõpisid, et ju on keedetud mingit kõrdilurri, millega saadi varakult valmis. Tegelikult ootas meid kartulipuder rammusa pekikastmega, kruus teed ja isegi väike saiakuklike kõrval. Põhjus aga, nagu hiljem selgus, seisnes kindralis, kes oli saabunud seoses lähenevate NSVL Ülemnõukogu valimistega. Kindral oli nimelt üles seatud Lõuna- Eestis kandidaadina.

Siis käsutati kõik õpilased alla saali kuulama saadikukandidaadi juttu. Olid veel paarkümmend töölist mõisast ja muidugi kõik õpetajad. Kindral oli kõrge laubaga viiekümnendates mees, kes kandis poolsõjaväelist vormi. Eesti keelt valdas korralikult. Tema poliitiline kõne ei erinenud põrmugi viimasel ajal ajakirjanduses avaldatud valimisagitatsioonist. Meie lootsime, et ehk räägib midagi ka oma elust ja tegevusest sõjaväes, aga seda ei tulnud. Võib-olla oli süüdi kuulama tulnud rahva passiivsus: talle ei esitatud ühtki küsimust.

Taas vaagisime, mis võib juhtuda, kui paljud õpilased valima ei lähe. Leidsime, et see oleks meeletus. Parajasti sisenes klassivend Kummiku Kalju, alati rõõmsameelne ja klassi noorim poiss. Tema ei elanud internaadis, vaid käis koolimajja oma kodust tallimajast. Ta pöördus minu poole ja ütles, et mul tuleb

kindral Kubjale viia. Vastuseks rõõgatasin: „Käi p...e! Mis sakste vedaja ma siin olen! Ise ka võid minna! Mul on ka vaja natuke raamatusse kaia.” Tagasihoidliku iseloomuga poiss taganes tagurpidi toast välja. Samas ma juba kahetsesin oma rõvedat ütlemist toredale klassivennale.

Umbes veerand tunni pärast sisenes tuppa kehalis-sõjaliskasvatuse õpetaja Vodja, kes vaatas mulle rangelt otsa ja ütles: „Õpilane Press! Teil tuleb kindral Kubjale küütida! Hobune on tallihoovis juba ette rakendatud.” Ohkasin ja hakkasin riidesse panema. Tallihoovis ulatas vana Kummik mulle ohjad. Kui olin vankrile hüpanud, vihjasin talle veel, et kindral võib ehk solvuda, kui teda veovankriga sõidutatakse. Istmeks oli ainult dermatiiniiga üle löödud laiem lauajupp.

Olin parajasti hobust lasipuu külge sidumas, kui dire kööguksest tuli välja kindral pikas kõrgeleulatava kraega kasukas. Minu teretusele ta ei vastanud. Ronis vankrile, võttes enda alla kaks kolmandikku istmelauast. Pidin välisjala suruma vankrikorvi vahele, et mitte üle ääre kukkuda.

Sõiduhobuseks oli meil jällegi „puultäkk”, kuid seekord paistis, et päeval oli teda juba parasjagu vaevatud. Nüüd sörkis ta vastumeelselt, nii et pidin vahetevahel ohjajaruga ergutama. Tee oli tühi, ei ühtegi autot ega jalakäijat. Ka linn oli vaikne.

Tänavaid valgustasid vaid väikesed elektripirnid puupostide otsas. Kubjale sõiduks kulus üle tunni. Peatasin hobuse puhkekojaku peahoone ees. Kindral tõstis siis käe ja poetas selle sõidu ajal esimese sõnana: „Sinna!”, osutades üle järvekaela ühe väikese valgustatud maja suunas. Sõitsin siis sinna väravasse. Tema kobis vankrilt maha, avas jalgvärava ja sisenes üle mõneastmelise puutrepimajja.

Tagasiteed alustasin Valga-Rõuge tee kaudu. Hobune oli tõnts ja ei rutanud isegi kodu poole. Hilisõhtune sügiseniiskus tungis peüksisäärtest üles, tehes tuju veelgi sandimaks. Tuppa jõudnud, küsisid poisid, et mis juttu kindral ka rääkis. Rääkis, nagu oli, ja lisasin, et mina küll tema poolt ei hääleta. Mis rahvaesindaja ta sääl Moskvas saab olema, kui sõna ei tule suust ja isegi tere ei suvatse vastu võtta! Hugo ütles selle peale, et vahest oli mees kurguni konjakit täis ja sellepärast ei saanud rääkida. „Ei paistnud purjus küll olevat,” vastasin. Vambola pistis veel, et mis loeb tema ja minu vastuhääletamine – poolthääli on igal valitul alati 99,99 %.

Radiaatori vastas selja ära soojendanud, riietusin lahti ning kobisin voodisse, mõtlemata sellele, et homme võib mõni õpetaja küsida.

HELDUR PRESS
(järgneb)

Toimetaja: HELGI NOORMETS
Fotod: erakogud, MAIDU JAASON, HELGI NOORMETS,
RIINA LAANELEPP, PEETER HAUG, AIGAR KALK
Trükk: AS Võru Täht. Tiraaž 750.